

Tadeusz Kaletyn, Halina Śledzik, Brunon Miszekiewicz, Ryszard Paluch

---

Osiek, pow. Środa Śląska

Informator Archeologiczny : badania 8, 188-189

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OSIEK, pow. Sroda Śląska

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski
we Wrocławiu

Badania prowadzili mgr Tadeusz Kaletyn, mgr Halina Sledzik i doc.dr Brunon Miskiewicz, dr Ryszard Paluch /antropolog/. Finansował WOAK. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko szkieletowe wczesnośredniowieczne z X/XI-XII w.

Cmentarzysko położone jest w południowo-wschodniej części Równiny Kostomłoty, na skłonie lewego brzegu starorzecza Strzegomki, około 1 km na południe od południowo-zachodniego krańca wsi. Niszczono było głęboką orką. Badaniami ratowniczymi objęto obszar o powierzchni 10 arów. Zagęszczenie pochówków jest stosunkowo duże. Odkryto 82 groby szkieletowe z pochówkami jednostkowymi oraz jeden grób podwójny /nr 17 a i b/. Ponadto między grobami szkieletowymi odsłonięto 3 ciałopalne położone blisko siebie. Zmarli ułożeni byli w jamach prostokątnych o wymiarach od 0,6 m x 1,6 m do 0,8 m x 2,1 m. Nie stwierdzono śladów trumien, tylko jeden grób /nr 37/ miał ściany boczne obłożone płaskimi kamieniami. Układ grobów rzędowy z orientacją szkieletów wzdłuż osi wschód-zachód. Na zbadanej części cmentarzyska 75% zmarłych ułożona była głową na zachód, a 25 % ku wschodowi. Szkielety przeważnie ułożone są w pozycji wyprostowanej z kończynami górnymi wyprostowanymi lub zgiętymi w stawach łokciowych i ułożone na miednicy. W jednym przypadku /grób nr 26/ szkielet miał podkurczone nogi, zapewne na skutek stanu chorobowego.

Ogółem wydzielono 38 grobów męskich /44,7%/ oraz 31 żeńskich /36,5%. Wśród mężczyzn najliczniej występuje grupa Adultus-Maturus /około 30-35 lat/, a wśród kobiet Adultus /około 30-35 lat/. Brak zupełnie starców /Senilis/. Dzieci stanowią 28,2 %. Wysokość ciała jest średnio wysoka i wynosi dla kobiet przeciętnie 156,7 cm, dla mężczyzn 167 cm.

Większość grobów miało wyposażenie. Wydzielono narzędzia /noże, dłućko złotnicze /?/, krzesiwa, oselki kamienne/ i ozdoby /kabłączki małe i średniej wielkości, brązowe, srebrne-filigran, ołowiane, obrączki, brązowe, szklane, pierścionki, sprzączki do pasa i okucia brązowe skórzanych pochewek noży. W jednym grobie /w ustach/ znaleziono denarek - srebrny Bolesława Śmiałego.

Ponadto odkryto w grobach dwa naczynia gliniane i żelazne obręcze wiadra. Z zabiegami antywampirycznymi wiązać można zamknięcie jamy ustnej kamieniami /grób nr 11/.

Groby ciałopalne przykryte były małymi kamieniami ułożonymi kopczykowato. Nie miały wyposażenia. Przypuszcza się, że są one związane z praktykami pogaństwa. Jest wielce prawdopodobne, że są to groby osób posądzonych o uprawianie czarów.

Na uwagę zasługuje jama /nr 29/ o nieregularnym zarysie, wydłużonym po osi północ-południe, w której wypełnisku wtórnie przemieszanym znajdowały się fragmenty płyty fyllitowej /skała powszechnie występująca w rejonie Słęzy/. Największy fragment płyty, na powierzchni, która była zwrócona do wypełniska jamy, ma wyryty znak krzyża łacińskiego. Stanowi ona zapewne fragment płyty nagrobnej /zniszczonego grobu/.

Wieś Osiek ze względu na bliskość ośrodka grodowego w Strzegomiu była zapewne związana z systemem obronnym tego grodu. Identyfikowana jest z miejscowością tej nazwy występującej w dokumencie z 1198-1201 r. i położona była w pobliżu osady targowej z XII w. w Kostomłotach.

OWIDZ, pow. Starogard
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadziła mgr Anna Wapińska. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Gdańsku. Drugi sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne /IX-XII w./.

Prace prowadzone na wykopie III /2 x 12 m/, nawiązującym do wykopu I /z ubiegłego roku/ wytyczonym w kierunku środka grodziska. W części północnej wykopu odkryto warstwę osadniczą zalegającą na warstwie rozsypanego spalonego wału. W części południowej wykopu eksplorowano warstwę osadniczą. Na podstawie dotychczasowych obserwacji wyróżnić można 2 fazy osadnicze:

1/ młodszą zalegającą na szczątkach spalonego wału /X-XII w/ - widoczną w postaci rozwleczonych palenisk, węgla drzewnego. Znalaziono tu ułamki ceramiki całkowicie obtaczanej i kości zwierzęce.

2/ starszą utworzoną przed obsunięciem się wału /IX-X w./, pojawiającą się w postaci warstwy osadniczej z czarną ziemią o znacznej miąższości: w której odkryto palenisko, ślady węgla drzewnego, duże ilości ceramiki całkowicie obtaczanej i górą obtaczanej i górą obtaczanej, kości zwierzęce, fragment surowca bursztynu, hak żelazny, 2 gwoździe żelazne, fragment kabłąka żelaznego.

Badania będą kontynuowane.

PEŁCZYSKA, pow. Pińczów
Grodzisko

Zespół Badań nad Polskim Średnio-
wieczem Uniwersytetu Warszawskiego
i Politechniki Warszawskiej

Badania prowadziła mgr Dorota Górna, konsultowała